

17-19. Yüzyıl

Konya Kapadokya Halıları

(TIEM ve Gülgönen Koleksiyonları)

Şebnem Ercebeci*

27 Eylül - 30 Ekim 1997 tarihlerinde Türk ve İslâm Eserleri Müzesi'nde bir sergi gerçekleştirilmiştir. Kanımızca bu serginin en önemli özelliği sergilenen örneklerin bir kataloğunun yapılarak ilgililerin dikkatine sunulmuş olmasıdır. Düzenlenen sergilerdeki örneklerin kataloğunun yapılması belgeleyici ve tanıtıcı özellikleri göz önüne sermesi açısından sanatın her dalı için olması gereken ve takdire değer çalışmalardır. Bu düşünceden hareketle; dergimizin bu sayısında sözünü ettiğimiz nitelikte bir kitap elimize ulaştırıldığından bu yayını tanıtarak okuyucularımıza duyurmayı amaçladık.**

Grafik tasarımını Erkal Yavı'nın yaptığı, fotoğraflarını Selâmet Taşkın'ın çektiği, renk ayırımını ve baskısını Mas Matbaası'nın üstlendiği bu çalışma, Eren Yayıncılık tarafından ilgililerin dikkatine sunulmuştur.

İstanbul Türk ve İslâm Eserleri Müzesi ve Gülgönen koleksiyonlarında yer alan 17-19. yüzyıla tarihlenen Konya Kapadokya Halılarının ele alındığı bu katalogta, halı sanatında özellikle renk ve boyama konusundaki araştırmalarını yakından takip ettiğimiz DOBAĞ projesinde görev yapmış Dr. Herald Böhmer, Dr. Recep Karadağ ve Niels Ruter gibi araştırmacılar bu katalogun hazırlanmasından metin yazımına, renk ve teknik analizine kadar katkıda bulunarak elimize ulaşmasına öncülük etmişlerdir.

Bu yayın, bir mikrocerrahi uzmanı olan Sayın Dr.Ayan Gülgönen'in teşekkür yazısıyla başlamaktadır. Duygularını "Bu koleksiyon eşim Brigitte Gülgönen'in ilk halıdan başlayarak ortak algılamalarının katkı ve desteği ve yıllarca süren oluşma sürecindeki sabır ve anlayışı ile gerçekleştirilmiştir" şeklinde ifade etmiştir.

Önsöz bölümünde, Türk ve İslâm Eserleri Müdürü Sayın Dr. Nazan Ölçer, "Orta Anadolu öteden beri halı sanatının önemli bir merkezi olagelmıştır. Anadolu'daki eski Türk Halılarının Konya ve Beyşehir'deki camilerde bulunması öte yandan bu bölgede Anadolu'yu Türkleşme

süreci ile paralel giden yoğun bir halı ticaretinin belgelerle bilinen varlığı, Orta Anadolu'yu özellikle de Konya-Nevşehir-Karaman yöresini halı araştırmaları için ilginç kılmaktadır" demektedir. Sayın Ölçer, bir önemli noktaya dikkatimizi çekerek Konya Halılarının terminolojisinin uzun yıllar Selçuklu Halıları ile eşanlı kullanıldığını dile getirmektedir.

Bir diğer önemli nokta ise, bu halıların dokunurken ticarî bir kaygı güdülmeden, evlerde dokunup saklanmışlar, çoğu kez de neredeyse parçalanıncaya kadar kullanıldığıdır. İhracaat alanında kendilerini göstermediğinden olsa gerek hem yurtdışı koleksiyonlarda hem de Avrupa resim sanatında bu halılarla karşılaşmamız mümkün olamamıştır. Tarihlendirilmeleri konusunda çeşitli görüşler olmakla beraber genel kanının pek çoğunun 17.-18. yüzyılda bazılarının ise, 19. yüzyılda Konya, Aksaray, Nevşehir, çevresinde dokunduğu üzerinde birleştiği belirtilmektedir. Nazan Ölçer, Türk ve İslâm Eserleri Müzesi'nde bu halıların zengin bir koleksiyonunun olduğunu ifade ederken, bir özel koleksiyonda da kaliteli ve titiz bir şekilde gözler önüne serilmesinin sevindirici ve umut verici özellik taşıdığını belirtmektedir. Sırası gelmişken bu görüşe katıldığımızı ve daha bir çok koleksiyonların ilgililere böylesi güzel çalışmalar halinde sunulmasının halı sanatımıza çeşitlilik ve canlılık getireceği düşüncesini ifade etmeden geçemiyoruz. Elbette ki halı sanatımızın bu denli zengin bir geçmişe sahip olduğu, memleketimizde müzelerin dışında kayda değer özel koleksiyonların yetersiz oluşu ya da başka bir deyişle yeteri kadar gün ışığına çıkarılmamış olması bilinen dikkati çeken bir husustur. Nineden kalma, dededen miras bu kültür

*Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı.

**Bu yayını bizlere ulaştıran Sayın Dr. Ayan Gülgönen'e teşekkür ederiz. Ayan Gülgönen, *17-19.Yüzyıl Konya Halıları, (TIEM ve Gülgönen Koleksiyonları)*, İstanbul 1997.